

2021 İGÜ YAZ UZAY OKULU

istanbul Gelişim Üniversitesi

Uzay ve Yapay Zeka: R2D2, Mr. Data ve Ötesi

www.gelisim.edu.tr

🐦 f gelisimedu @ igugelisim

2021 İGÜ YAZ UZAY OKULU

Uzay ve Yapay Zeka: R2D2, Mr. Data ve Ötesi

Öğr. Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Hakan AYDIN

Tarih: 07 Temmuz 2021 Saat: 11:00-12:00

E-Posta: haaydin@gelisim.edu.tr

İGÜ Yaz Okulu Planı (50 dakika)

1. Giriş
2. Yapay Zeka Tanımı, Tarihçesi ve Örnekler
3. Yapay Zeka ve Uzay
4. Uzayda Işıklı Veri İletimi Teknolojisi

Giriş : Yapay Zeka ve Uzay

Yapay Zeka Nedir?

■ İnsanların birbirlerinde zekice olarak kabul ettikleri davranışlara sahip bilgisayarların yapılmasıdır.

■ Zeki davranışların otomasyonu ile ilgilenen bir bilgisayar bilim dalıdır.

Yapay Zeka Nedir?

- **İnsanın düşünme yapısını anlamak ve bunun benzerini ortaya çıkaracak bilgisayar işlemlerini geliştirmeye çalışmak olarak tanımlanır.**
- **Yani programlanmış bir bilgisayarın düşünme girişimidir.**

Yapay Zeka Nedir?

■ Bir insan gibi düşünebilen ve davranabilen bilgisayar sistemleridir.

■ Günümüzde bilgisayarların «Yapay Zeka» ile öğrenebileceğini herkes kabul etmekte ve insanoğlu bu teknolojiden hemen her alanda faydalanmak istemektedir.

Yapay Zeka ve Gelecek

Tarihte 3 (üç) büyük olay vardır:

Bunların ilki kainatın oluşumudur.

İkincisi başlangıcının olmasıdır.

Üçüncüsü de «Yapay Zekanın» ortaya

çıkışıdır.” (MIT Bilgisayar Bilimleri laboratuvar yöneticilerinden Edward Fredkin)

Yapay Zeka Hakkında bazı söylemler...

Steve Wozniak
Apple co-founder

Gelecek insanlar
için korkutucu...

Yapay Zeka nükleer
silahlardan daha
tehlikelidir.

Elon Musk
Tesla chief executive

Bill Gates
Microsoft co-founder

Bazı insanların neden
endişelenmediğini
anlamıyorum.

Yapay Zeka insanlığın sonu
olabilir.

Stephen Hawking
British theoretical physicist

* Değişik Fikirler

- Robotlar dünyaya hakim olacak.
Kevin Warwick
- Bilgisayarlar hiç akıllı olmayacak.
Roger Penrose
- İnsanlar bilgisayar olmayı seçecekler.
Ray Kurzweil
- Bilgisayarlar insan olarak evrim geçirecek.
Mark Jeffery

EVREN BİR SİMÜLASYON MU? >> ELON MUSK, MATRIX DÜNYASINDA YAŞIYORUZ DEDİ

**Elon Musk'ın Ortaya Attığı Beyin Yakan İddia:
Gerçeği Yaşıyor Olma İhtimalimiz %0.1!**

Yapay Zeka Tarihçesi

- 1943-McCulloch & Pitts: Beynin Boolean devre modeli
- 1950-Turing'in "Bilgi işleyen makineler ve zeka"
- 1956-Dartmouth Görüşmesi: "Yapay zeka" ismi ortaya atıldı.
- 1952-1969-IBM satranç oynayabilen ilk programı yazdı.
- 1950ler-İlk Yapay Zeka programları,
- 1966-73-Yapay Zeka kışı
- 1969-79-Bilgiye dayalı sistemlerin ilk gelişme adımları
- 1980-Yapay Zekanın Endüstri haline gelmesi

Yapay Zeka Tarihçesi

- 1986-Yapay sinir ağları tekrar popüler olur.
- 1987-Yapay Zeka Akademik Çalışmalar ile yaygınlaşıyor.
- 1995-Zeki ajanlar
- 1997-Deep Blue Kasparov'u yendi.
- 1998-İnternetin yaygınlaşması ile Yapay Zekanın geniş kitlelere ulaşması.
- 2000 ve sonrası : Yapay Zeka alanında çok büyük yenilik ve ilerleme...

* Yapay zeka; 1956 yılında C. Shannon, M. Minsky, J. McCarthy çabaları ile başlamıştır.

Tarihçe

Yapay Zeka 1950

Tarihçe

Lisp dilinin geliştiricisi John McCarthy, Rusya'daki rakiplerine karşı telgrafla gerçekleştirilen dört eşzamanlı bilgisayar satranç maçına ev sahipliği yaptı, 1966.

Tarihçe

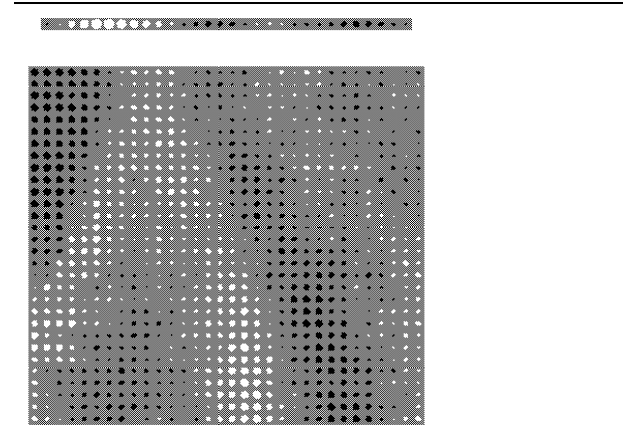
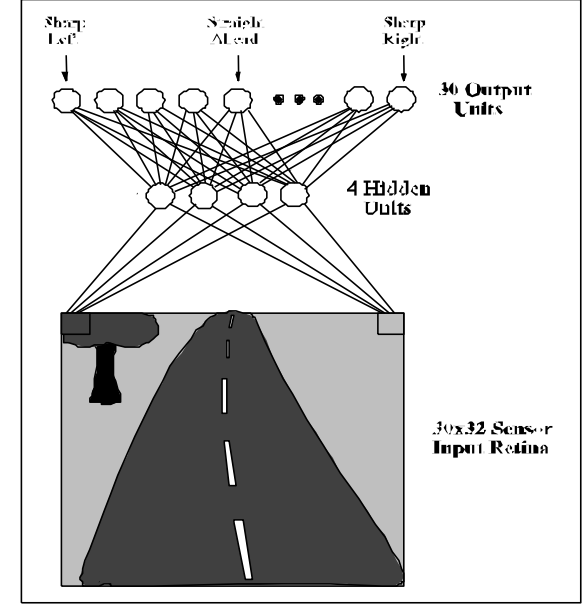

Yapay Zeka 2016 - 2017

Yapay Zeka : Örnek

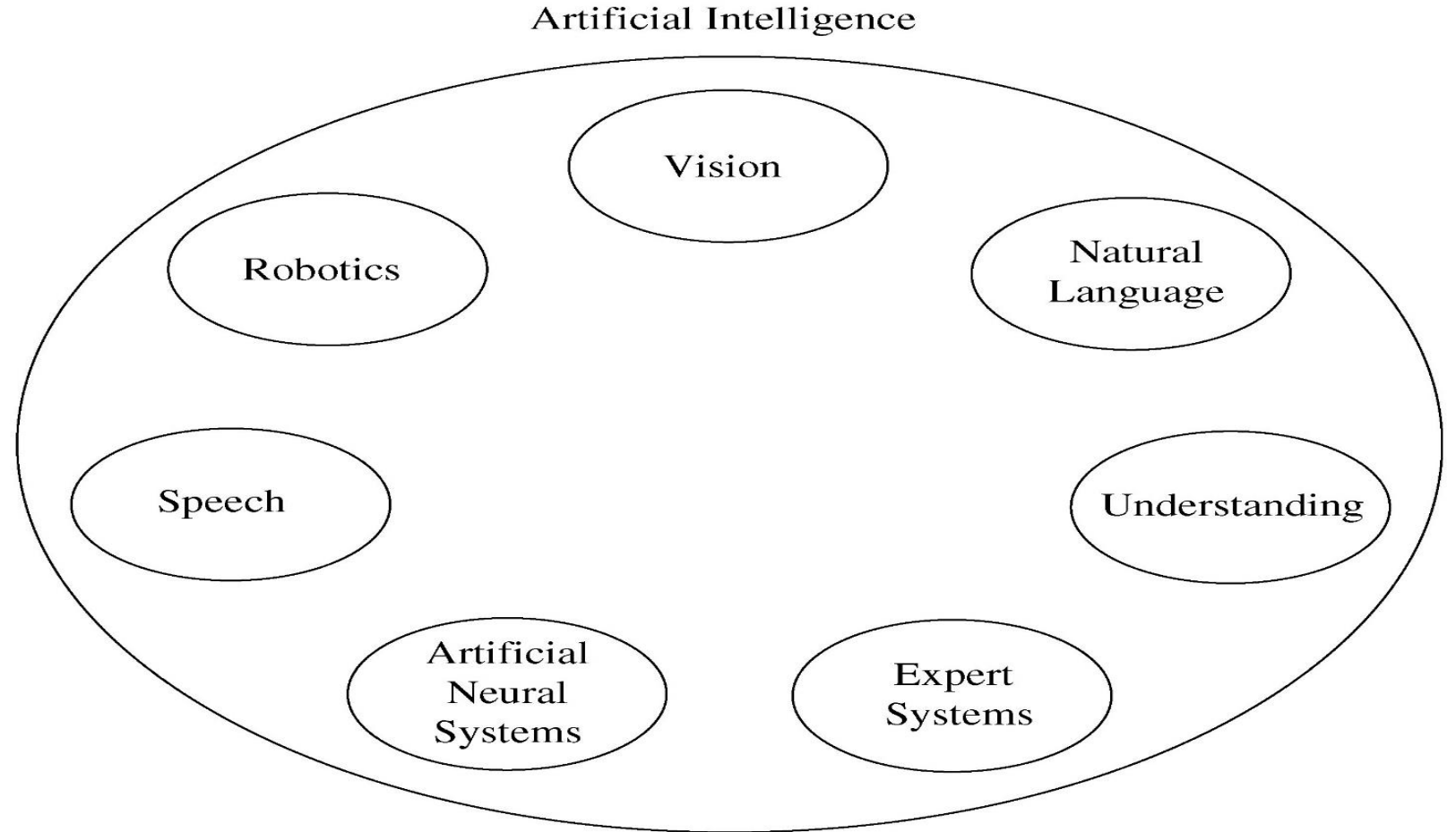
Yapay Zeka : Örnek

- Otonom Araç – Yapay Zeka Teknolojisi.
- 70 mil hızla yolda gidebiliyor.

Yapay Zeka Konuları

Yapay Zeka Temeli

Yapay Zeka Temeli

Yapay Zeka neyi hedefliyor?

Yapay Zeka Hedefi

İnsanları diğer canlılardan ayıran özellik?, hayvanlar zeki olamaz mı?

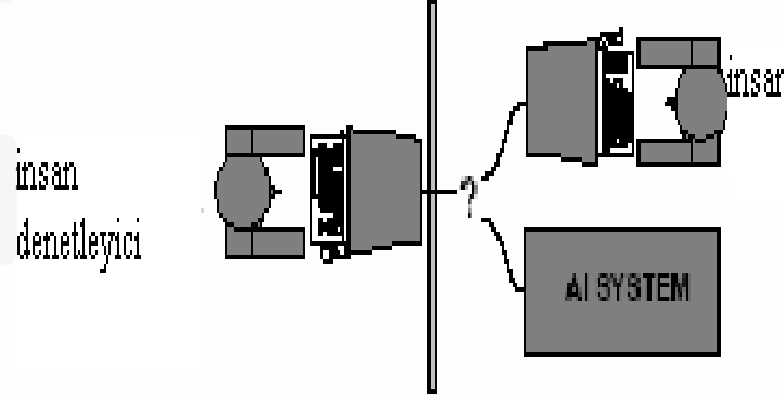
Öğrenme ve problem çözme kapasitesi

İnsan gibi düşünmek	Rasyonel düşünmek
İnsan gibi hareket etmek	Rasyonel hareket etmek

Uçmayı kuşlardan öğrenmedik.
Duyguların düşünce üzerindeki etkileri.
Hedef insansa, onu modellemeliyiz.

Rasyonel / doğru davranış:
Eldeki verilere göre hedefe
ulaşmada maksimum fayda
sağlayan davranış

Turing Testi

Turing Testi

Alain Turing, bilgisayar mantığının gelişmesinde öncü bilim adamlarındandır

Turing zeki makinelerin insan beyninin ayrıntılı tasarımının yapılarak oluşturulabileceğine

* Turing'in vurgulamak istediği nokta, bilgisayarda zeki davranışı üreten sürecin insan beynindeki süreçlerin modellenmesiyle elde edilebileceği gibi tamamen başka ilkelere de hareket edilerek üretilmesinin mümkün olmasıdır.

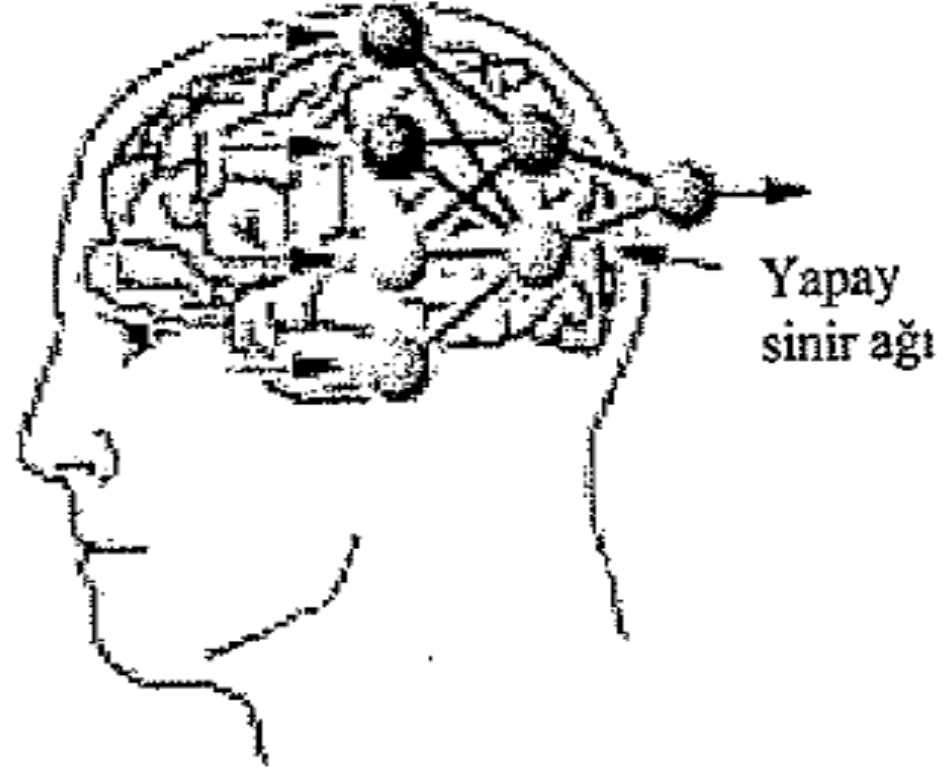
Yapay Zeka ve Yazılım Dilleri

- YAPAY ZEKA DİLLERİ: IPL, SAIL ALGOL, PLANNER, KRL, CLIPS, ART ve ORS5 yapay zekada kullanılan ve geleneksel yazılımlardan farklı yazılım dilleridir.
- En yaygın LISP, PROLOG ve Python kullanılmaktadır.
- LISP dili sembolik dönüşümler yaptığından sayısal hesaplamalar yapmak pek kolay olmamaktadır.

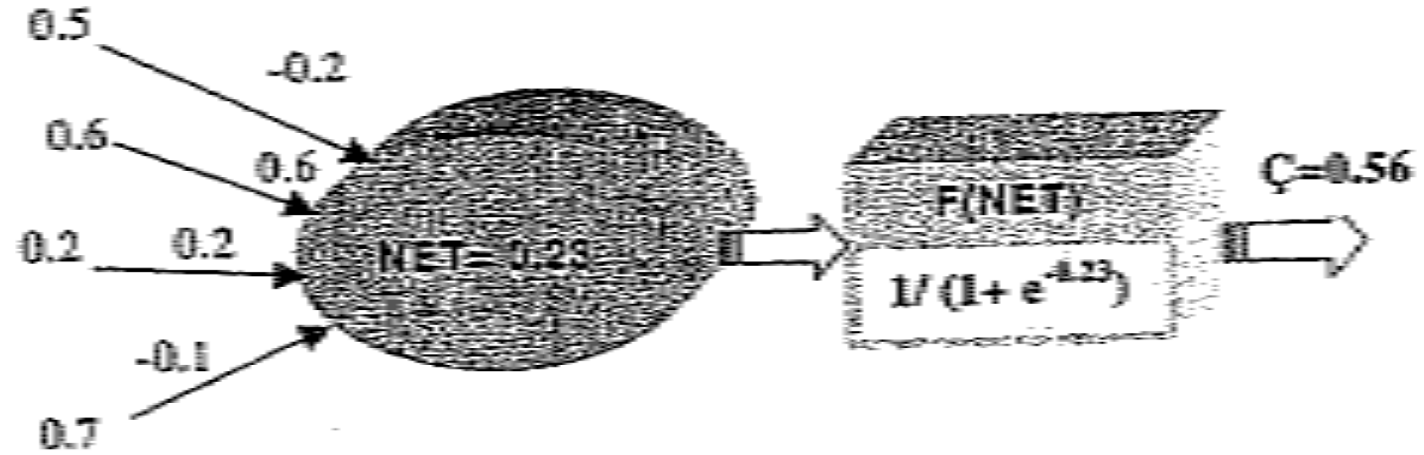

- **Beynimizde 10^{10} adet sinir hücresi vardır. Bu sinir hücrelerinin $6 \cdot 10^{13}$ den fazla sayıda bağlantısı vardır.**
- **Beyin tanıdık bir resmi 100 ms.de fark edebilir.**

YSA Hücresi Çalışma Prensipleri

Yapay Sinir Ağları

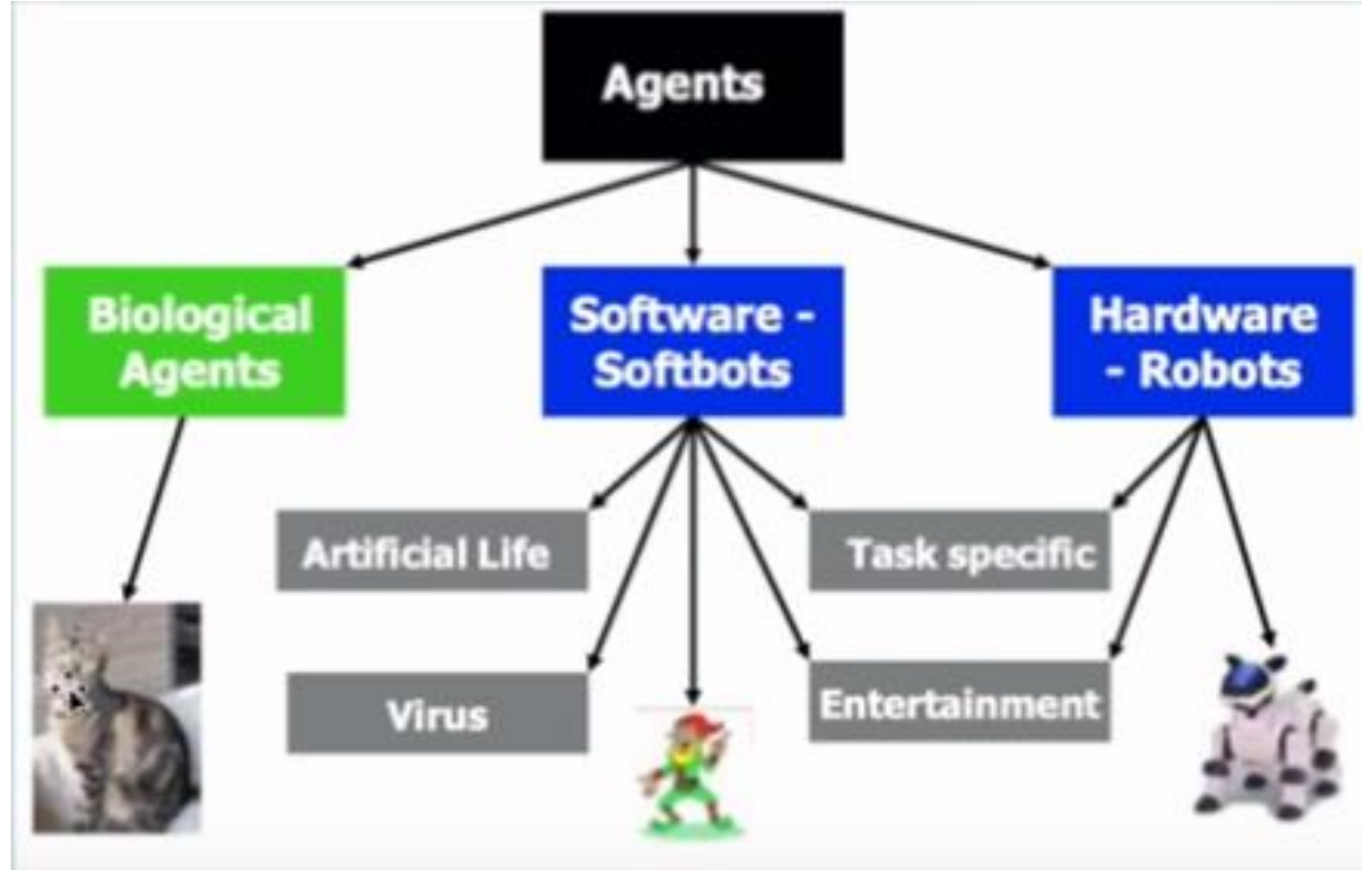
Hücreye gelen NET bilgi, ağırlıklı toplam alınarak şu şekilde hesaplanır.

$$\begin{aligned} NET &= 0.5 * (-0.2) + 0.6 * 0.6 + 0.2 * 0.2 + 0.7 * (-0.1) \\ NET &= -0.1 + 0.36 + 0.04 - 0.07 \\ NET &= 0.23 \end{aligned}$$

Hücresinin sigmoid fonksiyonuna göre çıktısı ($\hat{C}$) hesap edilir ise;

$$\begin{aligned} \hat{C} &= \frac{1}{1 + e^{-0.23}} \\ \hat{C} &= 0.56 \end{aligned}$$

Yapay Zeka ve Akıllı Ajanlar

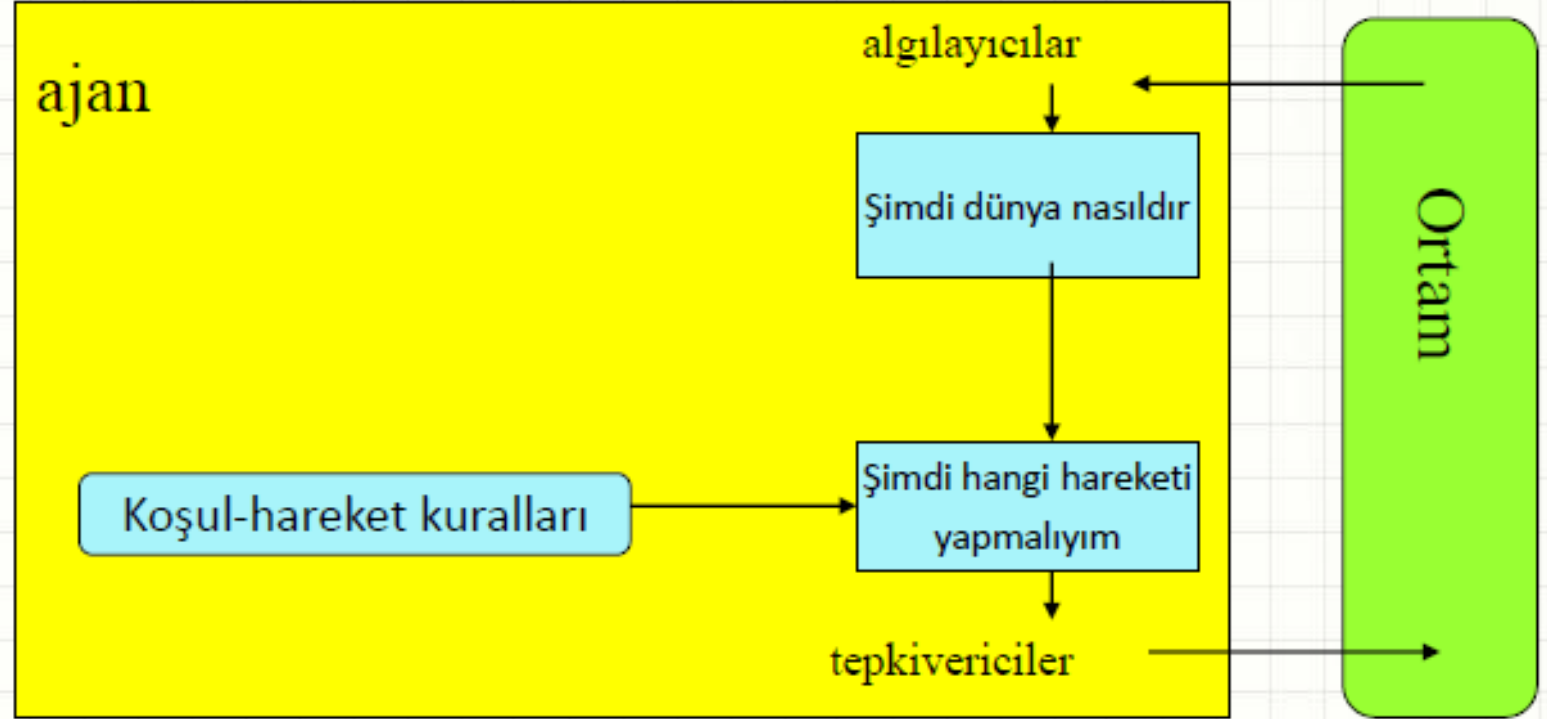
Yapay Zeka ve Akıllı Ajanlar: PEAS Formülü

Ajan Türleri

- Basit tepki ajanı
- Model tabanlı ajan
- Hedef tabanlı ajan
- Fayda tabanlı ajan

Basit Tepki Ajanları

Ajanın hareketi yalnız şimdiki algılamalara bağlıdır, eski algılamalar dikkate alınmaz

- *Koşul-hareket kuralları*
- **Örnek: Eğer** öndeki araba frenlediyse, **o zaman** frenlemeyi başlat

Basit Tepki Ajanları

- En basit ajan türü
- Geçmişteki duyumlarını yok sayarak, şu andaki duyuma göre karar verir
- Basit refleksli elektrikli süpürge ajanı için program:

```
function REFLEKS-SÜPÜRGE-AJANI([konum,durum]) returns eylem  
    if durum = Kirli then return Temizle  
    else if konum = A then return Sağ  
    else if konum = B then return Sol
```

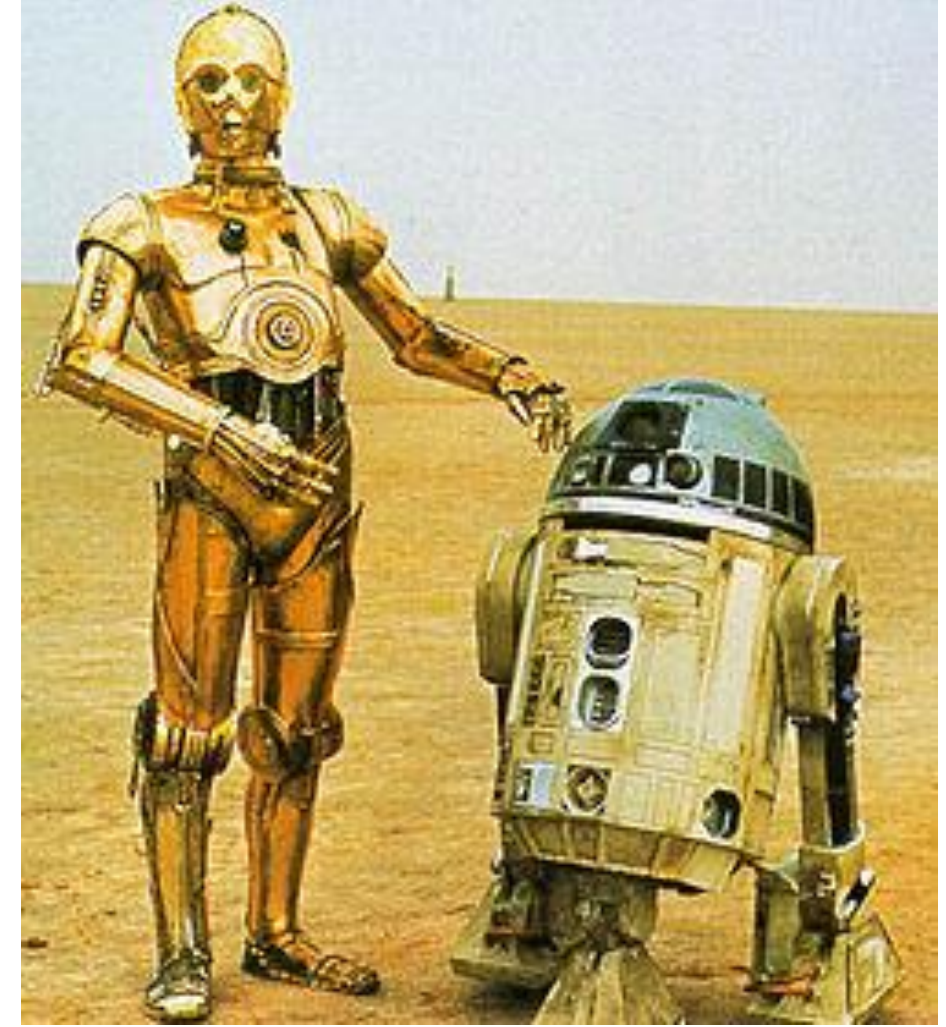
- Uygulama alanı *kısıtlıdır*

Yapay Zeka ve Uzay : Bilim Kurgu

Bilim Kurgu

- ❏ R2-D2 ve C3-PO droidleri, Yıldız Savaşları Filminde geçen kurgusal robotlardır.
- ❏ R2-D2 bilge ve sempatik bir droiddir.
- ❏ C-3PO ise komik diyalogları ile kendine has bir hayran kitlelerini ortaya çıkartmıştır.

C-3PO ve Arkadaşı R2D2

Yapay Zeka ve Uzay : Bilim Kurgu

Bilim Kurgu

- ❏ C-3PO korkak bir kişiliğe sahiptir. Bilinci ve zekâsı ile ileri derecede olan bir protokol droididir. 10.000'den fazla iletişim kodunu bilmektedir.
- ❏ C-3PO pek zeki gözükmesine de düşünceli ve iyi bir yardımcıdır.

Yapay Zeka ve Uzay : Bilim Kurgu

Bilim Kurgu

📺 Klon Savaşları sırasında R2-D2 Anakin'in pilot yardımcısıydı.

Yapay Zeka ve Uzay : Bilim Kurgu

- Güvenilir ve çok yönlü bir astromech droid olan R2-D2 arkadaşlarını birçok tehlikeden kurtarmak için büyük bir cesaret gösterdi.

Yapay Zeka ve Uzay : Bilim Kurgu

Teğmen Data; Mr. Data

- Mr.Data kurgusal Star Trek serisindeki bir karakterdir.
- Mr.Data, Doctor Noonien Soong tarafından kendi suretinde tasarlanmış ve inşa edilmiş Yapay Zekaya sahip sentetik bir yaşam formudur.

Yapay Zeka ve Uzay : Bilim Kurgu

Bilim Kurgu

- ❏ Pozitronik beyni, ona etkileyici hesaplama yetenekleri sağlar.
- ❏ Hayatının ilk yıllarında insan davranışının çeşitli yönlerini anlamada süregelen zorluklar yaşadı.
- ❏ Duyguları hissedemedi veya belirli insan huylarını anlayamadı. Bu da ona kendi insanlığı için çaba göstermesi için ilham verdi.

Yapay Zeka ve Uzay : Bilim Kurgu

- Mr.Data Yapay Zeka ile üstün zihinsel becerilere sahiptir.
- Örneğin, filmde Mr.Data, mürettebatı bir günlüğüne bayıltan şok ışınından etkilenmeyen tek üyedir.

Yapay Zeka ve Uzay : Bilim Kurgu

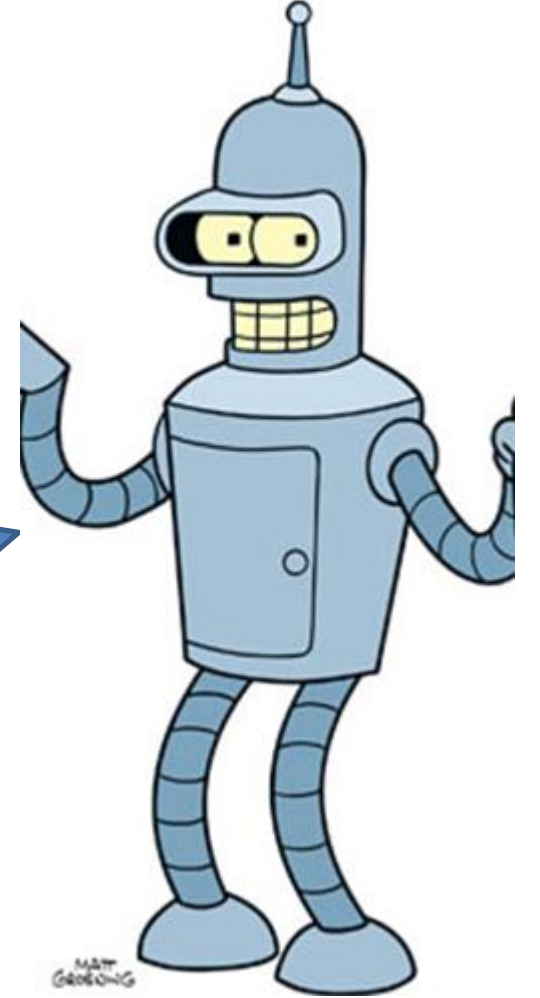
- Mr.Data'nın yapısının bir başka benzersiz özelliği de sökülüp daha sonra kullanılmak üzere yeniden monte edilebilmesidir.
- Bu, Data'nın kafasının (19. yüzyılın sonlarında Dünya'da kazılan bir eser) yaklaşık 500 yıl sonra vücuduna yeniden takıldığı "Zamanın Oku" bölümünde bir olay örgüsü ögesi olarak kullanılır.

Robotların geleceđi...

Yapay Zeka ve Robotlar

Robot olmak güzel. Benim Yapay Zekam var. Bizim duygularımız yok ve bu beni bazen çok mutsuz ediyor!...

Günümüz

HONDA Asimo Robot

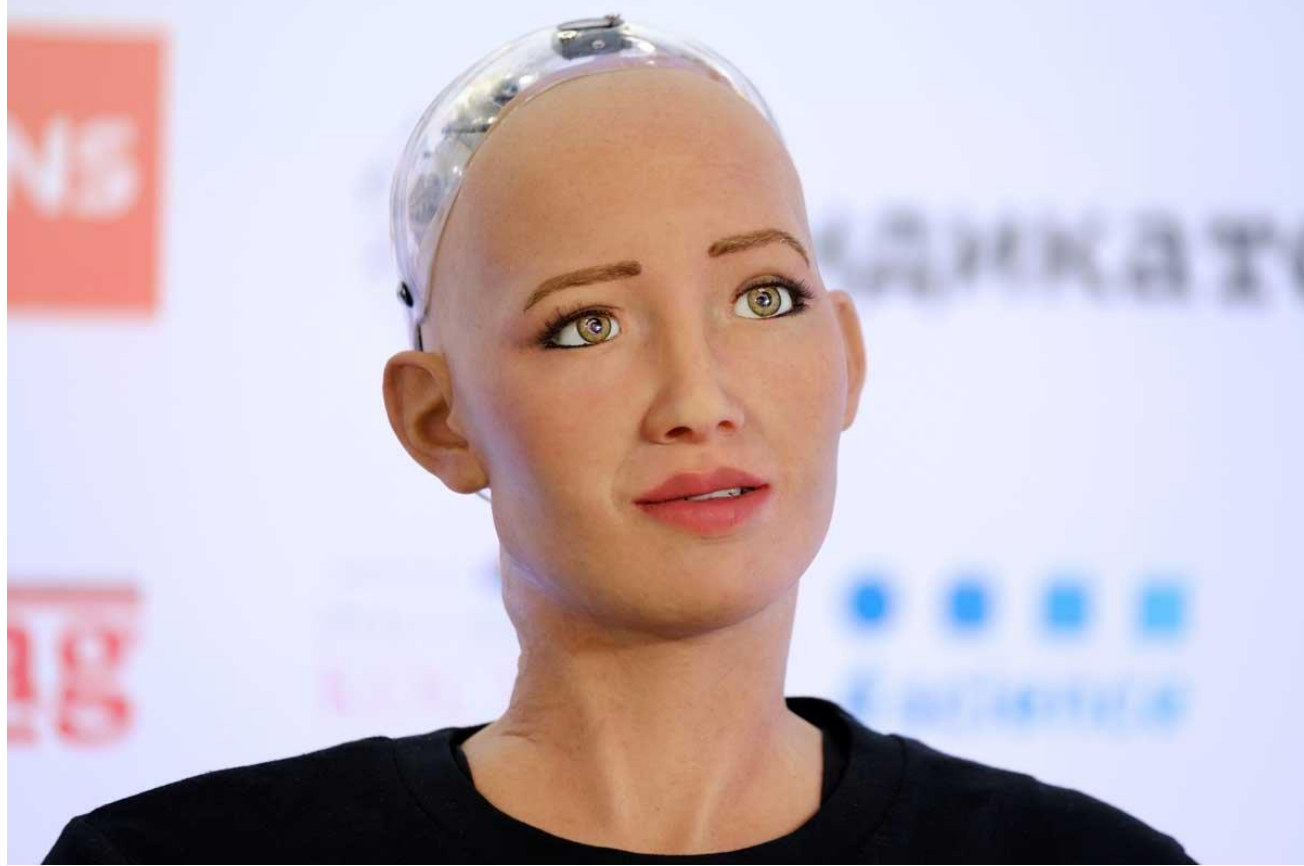

- Serbestçe yürüyebilir.
- Adım hızını değiştirebilir.
- Tek ayak üzerinde dengede durabilir.
- Merdiven çıkabilir.
- .....

Günümüz

Robot Sophia

Yapay zeka konusunda ıgır açan Sophia robot...

Günümüz

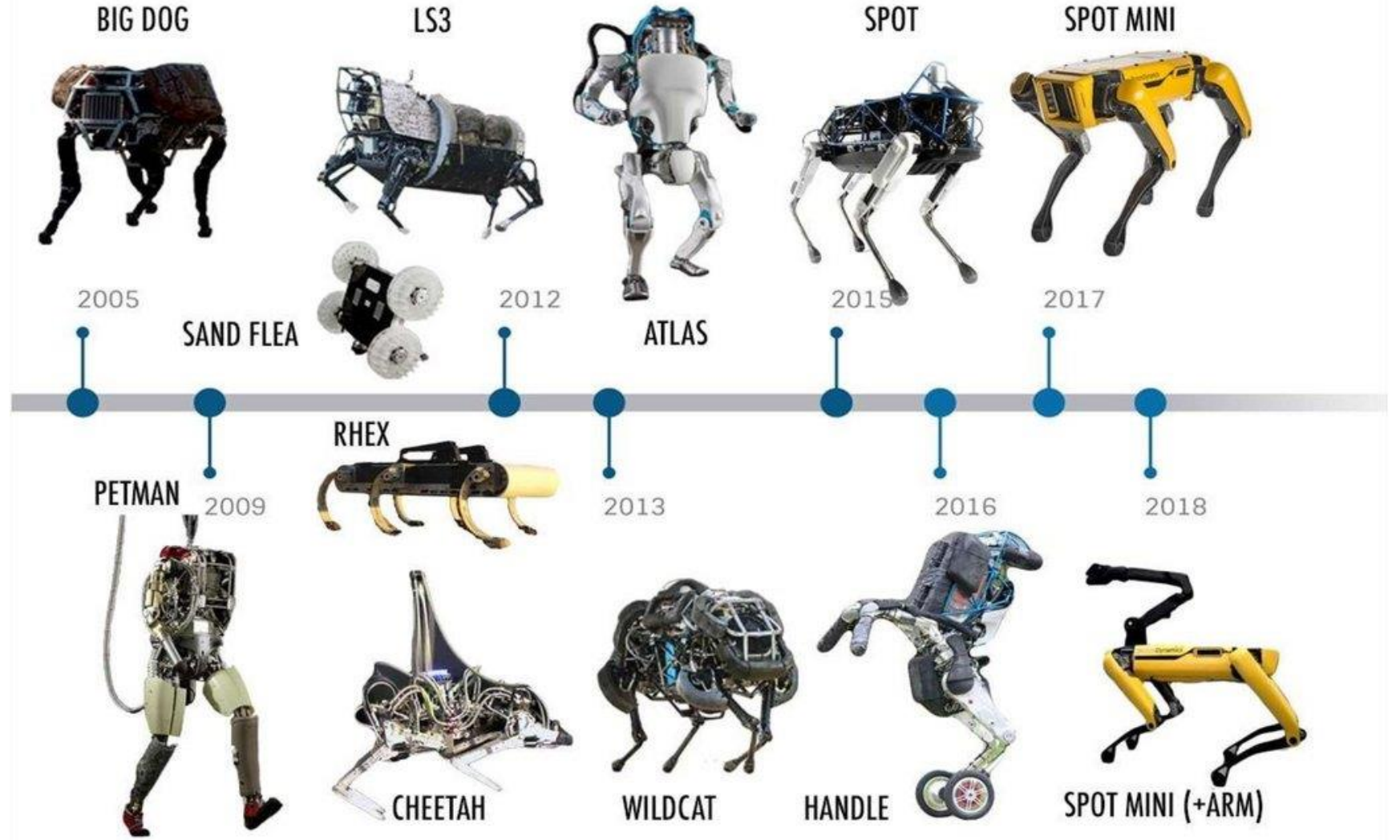
Robot köpek Spot

📖 Boston Dynamics'in robot köpeği Spot, «Scout» adlı web tarayıcı tabanlı platformuyla dünyanın her yerinden kumanda edilebilecek.

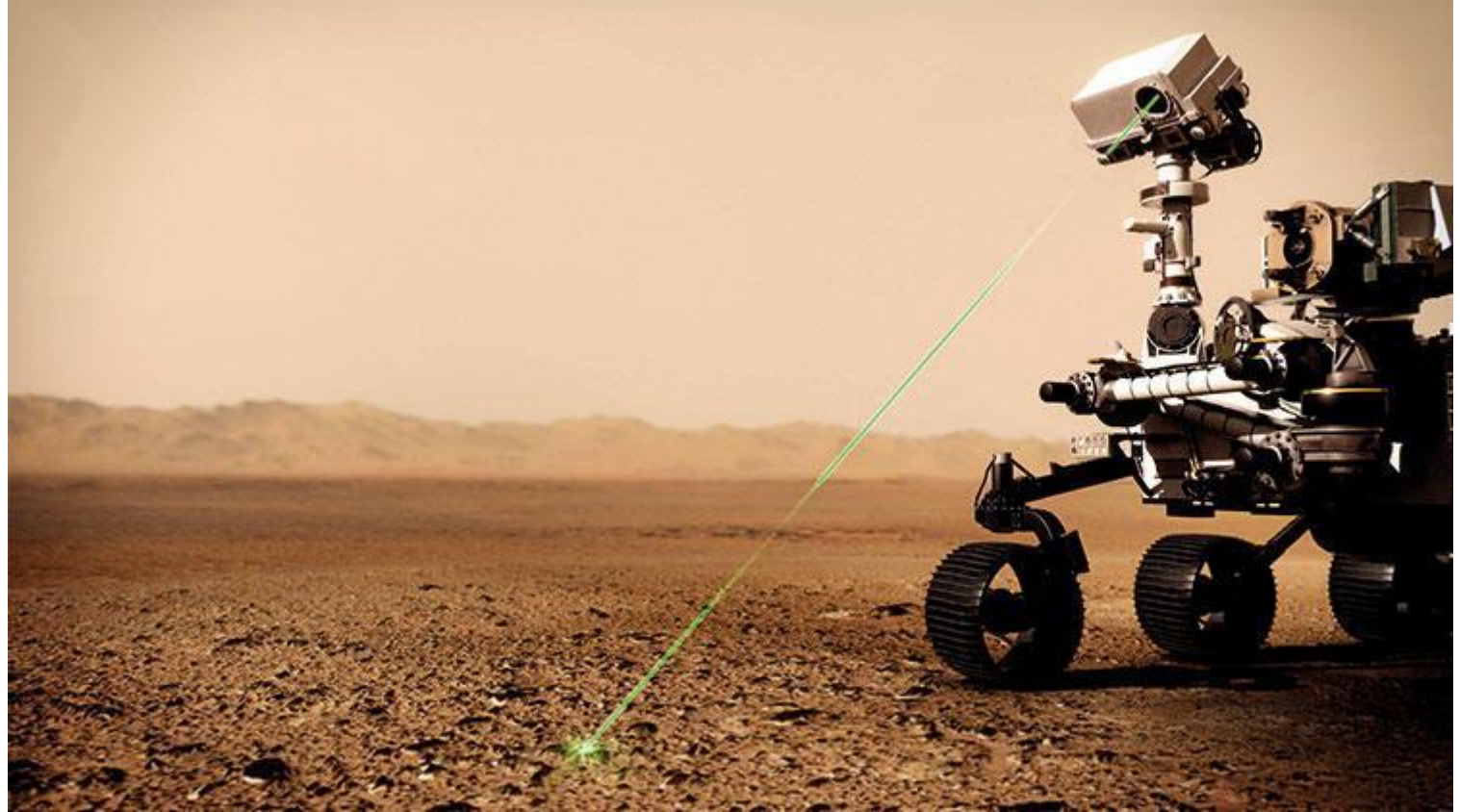
Günümüz

BOSTON DYNAMICS

Günümüz

Perseverance Uzay Robotu

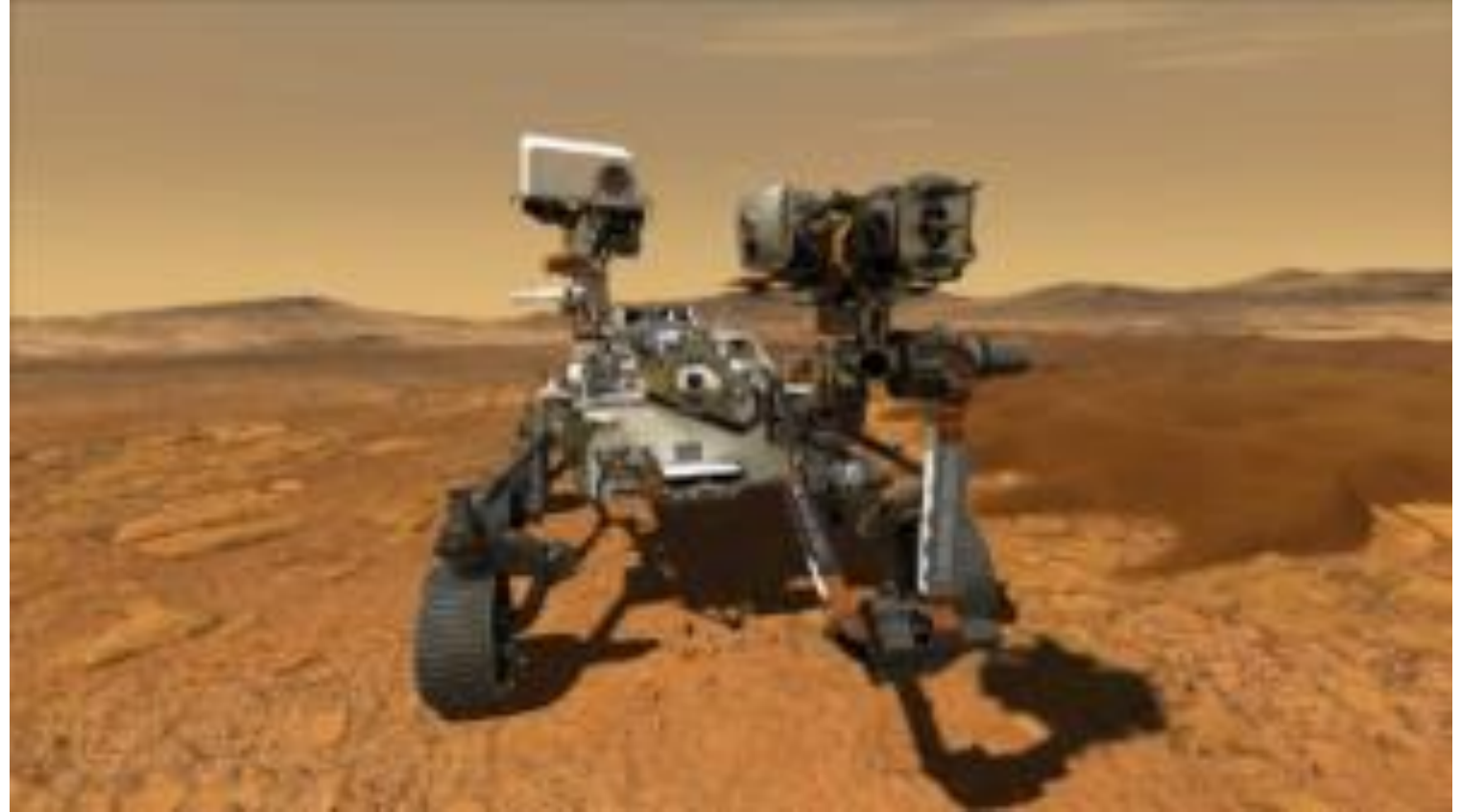

📖 NASA Perseverance isimli uzay robotunu Mars'a indirdi. Bu robot Yapay Zeka ile uzayda mikrobiyolojik yaşam izlerini araştırıyor.

Perseverance Uzay Robotu

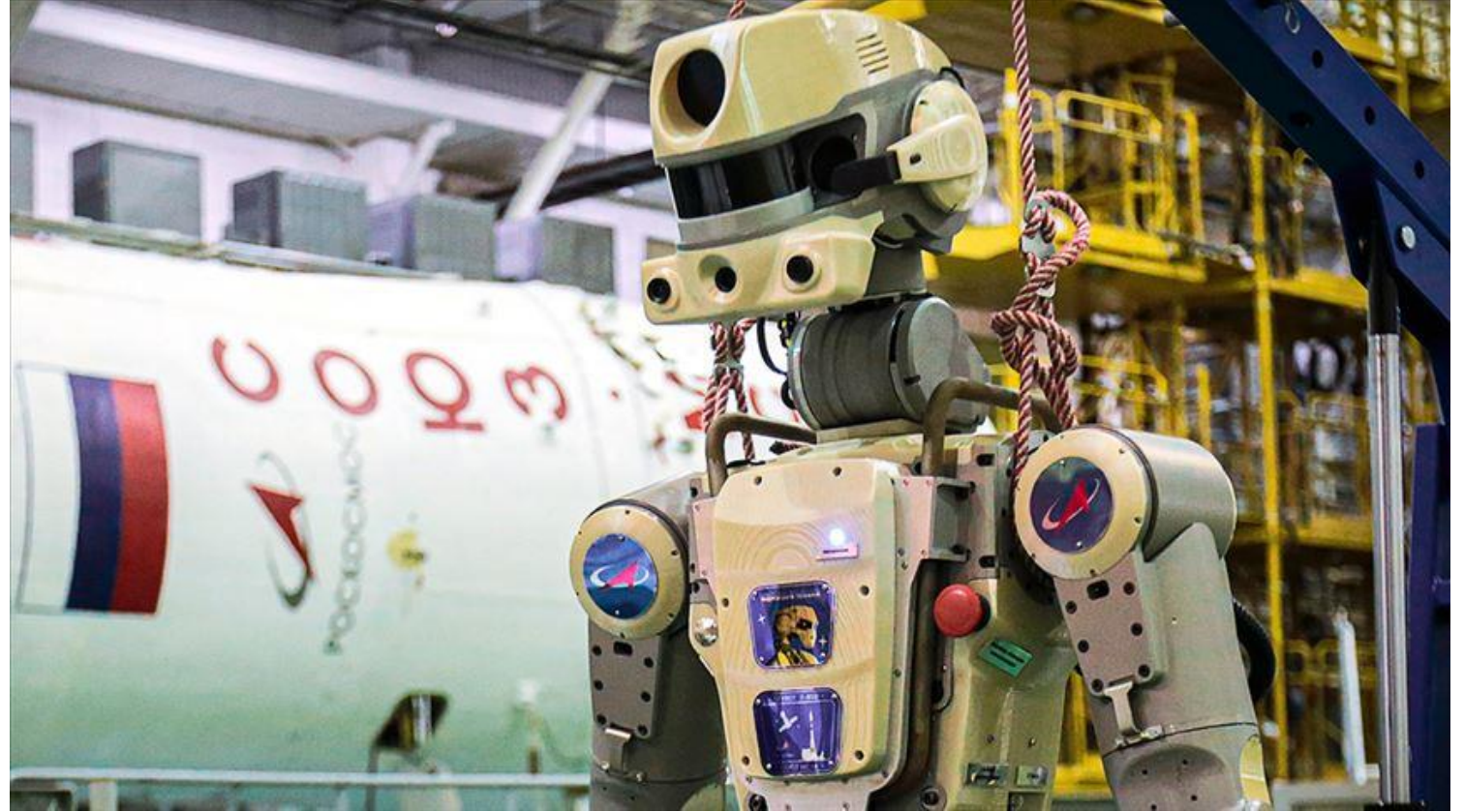
Günümüz

📖 Bu robot X-ışını Litokimyası için Gezegen Aleti veya PIXL adlı yapay zeka destekli bir cihaz kullanacak.

Günümüz

Skybot F-850 Uzay Robotu

☞ "Skybot F-850" model insansı robotu taşıyan Soyuz uzay mekiği Kazakistan'daki Baykonur Uzay Üssünden Uzaya gönderilmiştir..

OSIRIS-REx Uzay Görevi

- OSIRIS-REx bir NASA asteroit incelemesi ve numune iade görevidir.
- Görevin birincil amacı, karbonlu bir Dünya'ya yakın asteroit olan Bennu'dan en az 60 gr. numune elde etmek ve ayrıntılı bir analiz için numuneyi Dünya'ya iade etmektir.

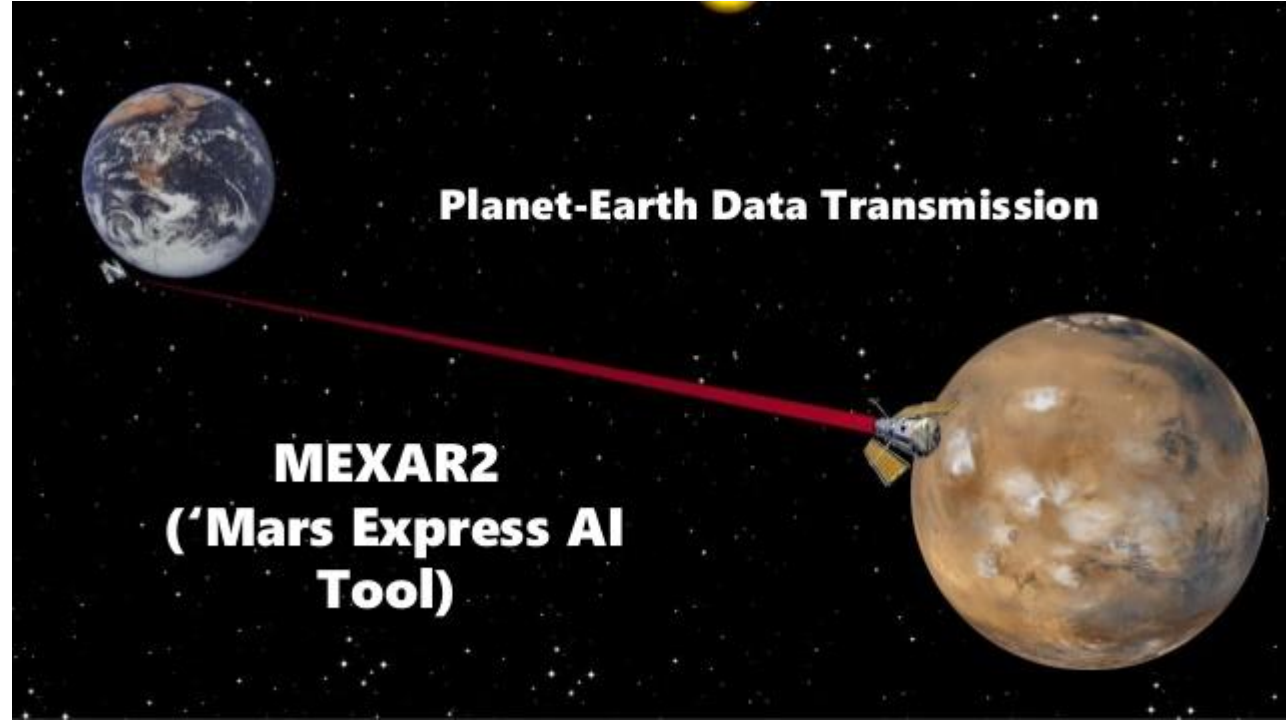
Uzay ve Yapay Zeka: Günümüz ve Gelecek

Günümüz

- OSIRIS-REx, asteroit Bennu'nun yüzeyindeki elementlerden yayılan X-ışınlarını görüntüleyecektir.

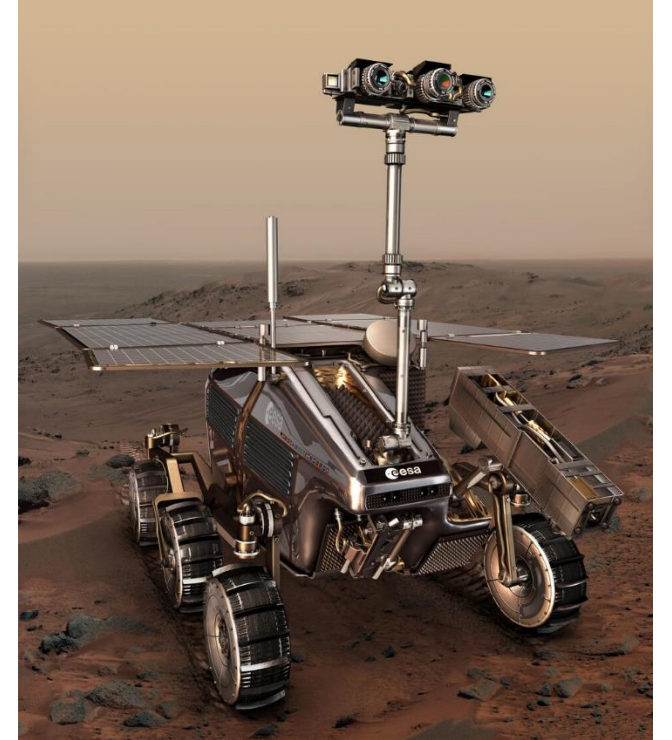
OSIRIS-REx Uzay Görevi

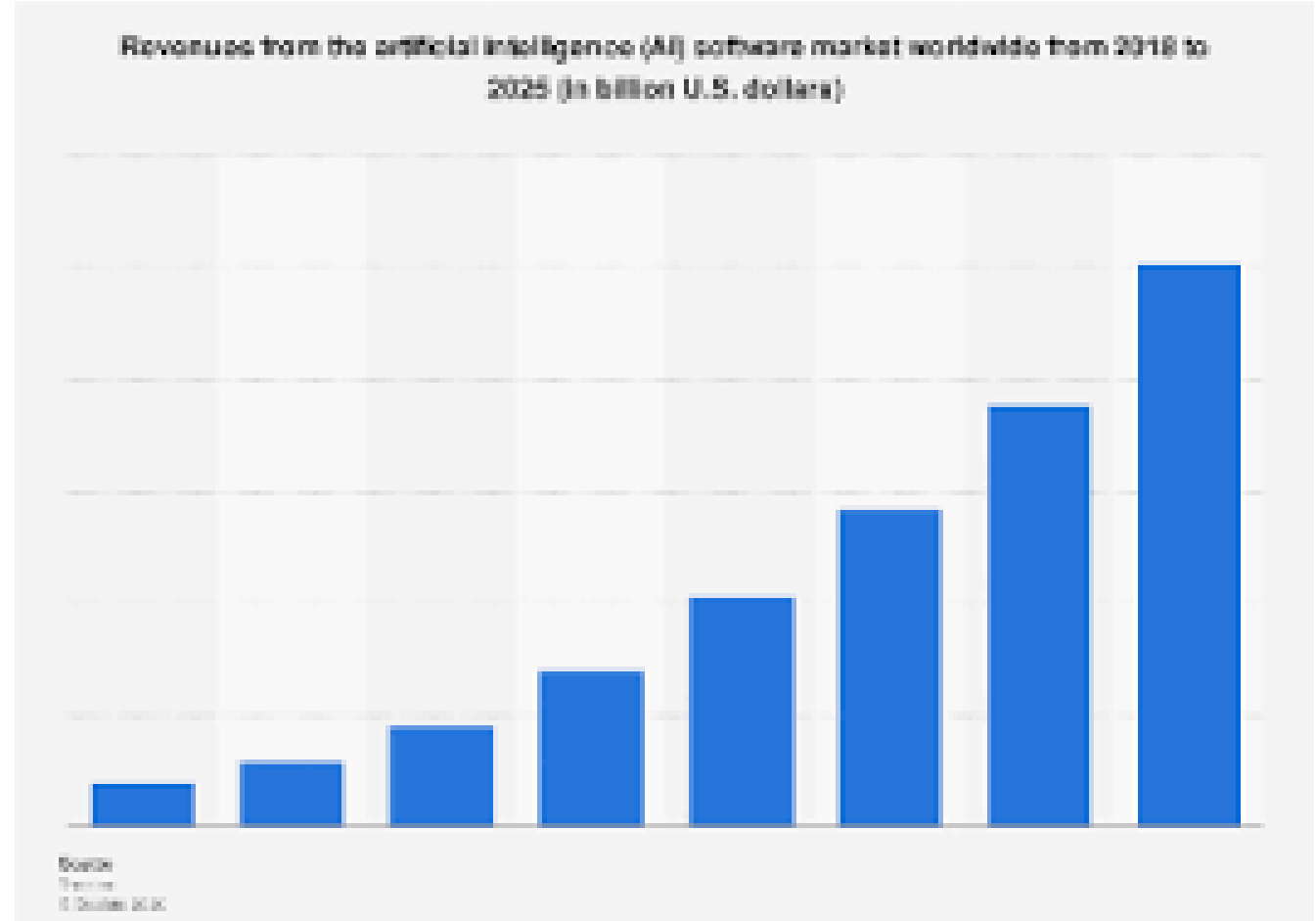
- ❏ Mars Express, Avrupa Uzay Ajansı (ESA) tarafından yürütülen bir uzay keşif görevidir. Bu görevin bir diğer önemli yönü de yapay zeka aracıdır (MEXAR2).

MEXAR2 Yapay Zeka Aracı

🖥 MEXAR2 Yapay Zeka aracının birincil amacı, toplanan bilimsel verilerin çeşitli kısımlarının Dünya'ya ne zaman indirileceğinin planlanmasıdır.

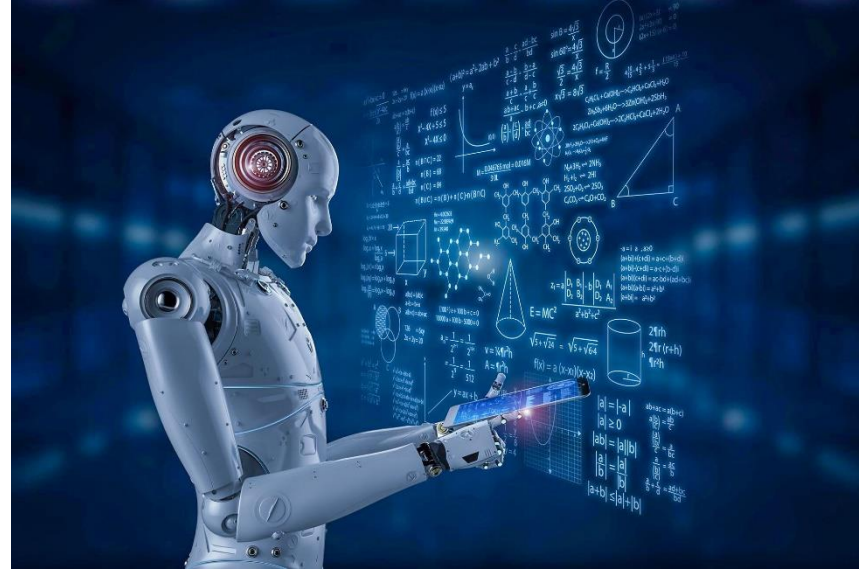

Günümüzde Yapay Zeka pazar payı 1.2 trilyon dolar ciroya ulaşmıştır.

Geleceğin Mesleği

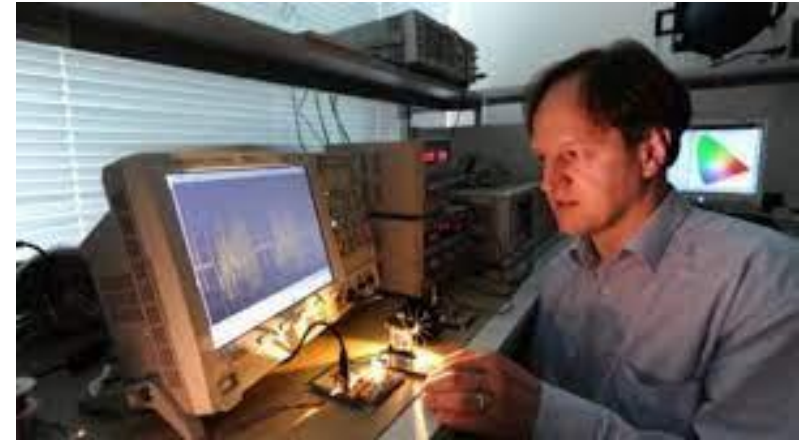
Geleceğin en kazançlı mesleği: Yapay zekâ mühendisliği

Meslekler Yapay Zeka tehdidi altında mı?

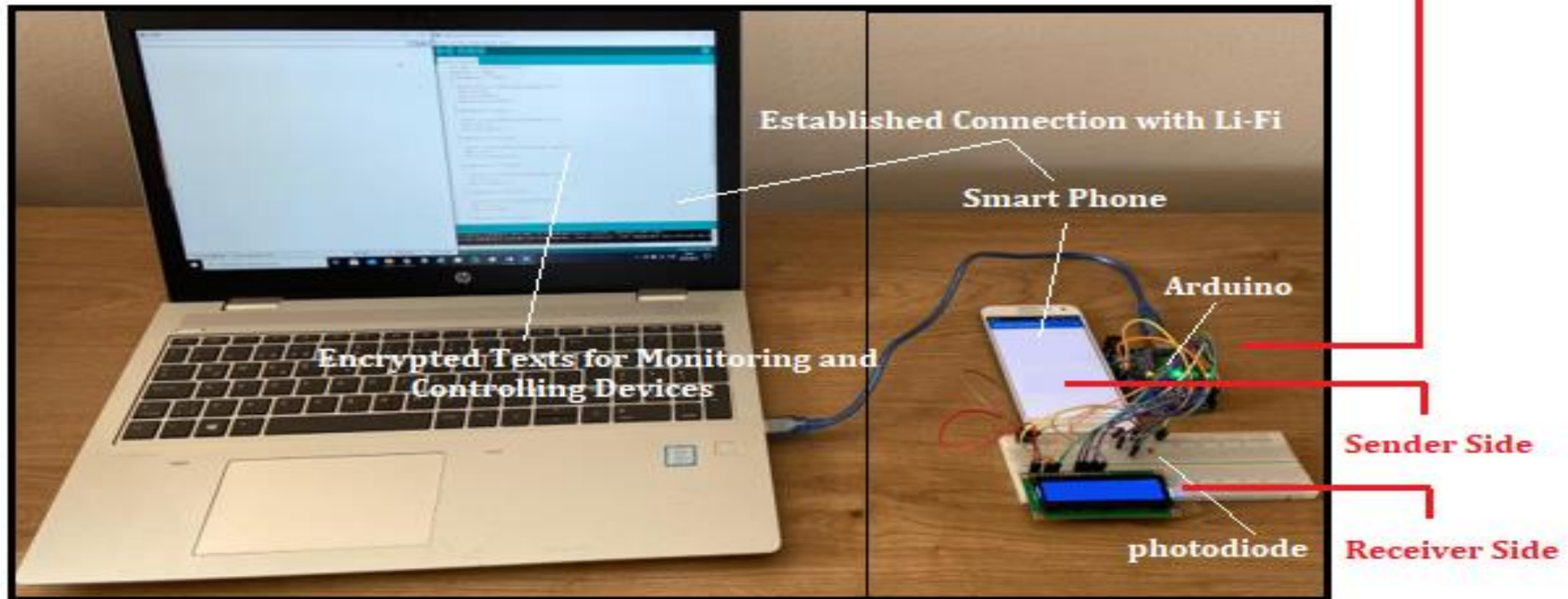
Li-Fi : Görünür Işık ile Veri İletimi

- Radyo frekansı yerine LED ışık dalgalarının kullanılması yoluyla veri aktarımına imkan veren bir bağlantı ve iletişim teknolojisidir.
- Optik kablosuz iletişimde (OWC), bir ışık yayan diyotun (LED) ışık yoğunluğu bir mesaj sinyali tarafından modüle edilir.
- LiFi, **380-780 nm / 384-789 THz arası** görünür ışık spektrumunu kullanır.

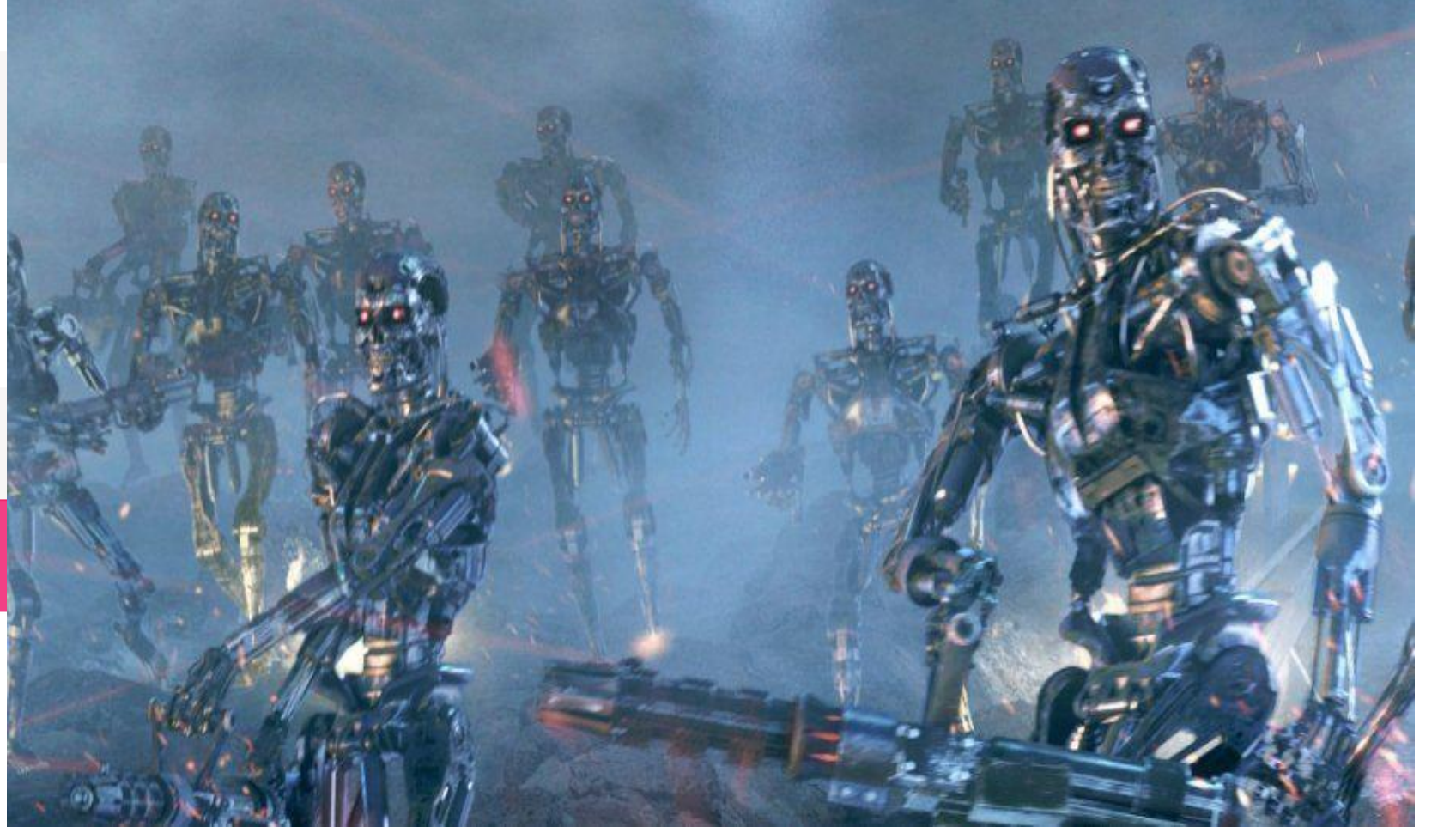
Işıkla Veri İletimi: Li-Fi Projesi

Uzay ve Yapay Zeka: R2D2, Mr. Data ve Ötesi

Yapay Zeka bu seviyeye ulaşacak mı?

Gelecek de bir
gün
gelecek!...

Katılımınız için

Teşekkür ederiz.

www.gelisim.edu.tr

🐦 f gelisimedu @igugelisim